

**Regionų komiteto nuomonė „2009–2010 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai.
Šalys kandidatės“**

(2010/C 232/06)

REGIONŲ KOMITETAS

- pakartoja, kad ES tikslas – siekti taikos ir tautų klestėjimo bei puoselėti ES vertybes. Būtent dėl šios priežasties Europos Sąjunga atvira visoms Kopenhagos kriterijus tenkinančioms Europos šalims,
- pabrėžia, kad visiškai pritaria šalyse kandidatėse įgyvendinamoms priemonėms ir reformoms, skirtoms atitikti stojimo kriterijus,
- atkreipia dėmesį į tai, kad esminės reikšmės integracijos procese turi geros kaimynystės santykių ir regionų bendradarbiavimo principų laikymasis; ragina šalis kandidatės abipusiai priimtiniu būdu spręsti neišspręstas problemas su kaimyninėmis šalimis atsižvelgiant į Europos prioritetus, principus ir vertybes,
- nurodo, jog svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos ir jų asociacijos dalyvautų integracijos procese ankstyvajame etape, kadangi tai struktūrinis ir labai demokratiškas procesas, kurio negalima įgyvendinti vien tik centriniu lygiu, aktyviai nedalyvaujant visiems valdymo lygmenims ir neatsižvelgiant į subsidiarumo ir artumo piliečiams principus.

Pranešėjas:	Georgios Papastergiou (Graikija, ELP), Pierijos prefektas
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „2009–2010 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai. Šalys kandidatės“
	COM(2009) 533 galutinis

I POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios rekomendacijos

- dar kartą pakartoja, kad ES tikslas – siekti taikos ir tautų kles-tėjimo bei puoselėti ES vertybes. Būtent dėl šios priežasties Euro-pos Sąjunga atvira visoms Kopenhagos kriterijus atitinkančioms Europos šalims;
- pažymi, kad plėtros procesas yra svarbus veiksnys, padedan-tis užtikrinti taiką ir stabilumą Europos žemyne, ir suteikia šalių kandidačių piliečiams papildomą galimybę pasinaudoti bendros ekonominės erdvės teikiamais pranašumais;
- pabrėžia, kad Europos Sąjunga turi patvirtinti, kad yra bešą-lygiškai įsipareigojusi visoms narystės kriterijus ir narystės sąly-gas, nustatytas stabilizacijos ir asociacijos procese, tenkinančioms Europos šalims suteikti narystės perspektyvą;
- pažymi, kad integracijos sėkmė priklauso nuo to, kaip kon-kreti šalis kandidatė rengiasi stojimui ir ar ji atitinka Kopenhagos kriterijus;
- pabrėžia, kad visiškai pritaria šalyse kandidatėse įgyvendina-moms priemonėms ir reformoms, skirtoms atitikti stojimo kriterijus;
- atkreipia dėmesį į tai, kad esminės reikšmės integracijos pro-cese turi geros kaimynystės santykių ir regionų bendradarbiavi-mo principų laikymasis; ragina šalis kandidates abipusiai priimtiniu būdu spręsti neišspręstas problemas su kaimyninėmis šalimis atsižvelgiant į Europos prioritetus, principus ir vertybes;
- nurodo, jog svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucij-os ir jų asociacijos dalyvautų integracijos procese ankstyvajame etape, kadangi tai struktūrinis ir labai demokratiškas procesas, ku-rio negalima įgyvendinti vien tik centriniu lygiu, aktyviai nedaly-vaujant visiems valdymo lygmenims ir neatsižvelgiant į subsidiarumo ir artumo piliečiams principus;

KROATIJA

Kroatijos pasiekta pažanga stojimo procese

- labai gerai vertina nuolatinę Kroatijos pažangą siekiant atitik-ti ES narystės kriterijus ir laikantis su stojimu susijusių įsipareigojimų;

- džiaugiasi dvišaliu susitarimu, sudarytu siekiant išspręsti sie-nų ginčą su Slovėnija, ir padėjusiu rasti abipusiai priimtina sprendimą;

- ragina Kroatiją paspartinti savo pastangas siekiant atitikti vi-sus kriterijus ir įgyvendinti svarbiausius tikslus, visų pirma visa-pusiškai bendradarbiauti su Tarptautiniu baudžiamuoju tribunolu buvusiamai Jugoslavijai (TBTB) sprendžiant vis dar probleminius klausimus, ir paspartinti reformas kai kuriuose pagrindiniuose sektoriuose, kadangi tai yra būtina sąlyga norint, kad stojimo de-rybos būtų baigtos 2010 m.;

- mano, kad pasiekta pažanga kovojant su korupcija; vis dėl-to pažymi, kad korupcija daugelyje sektorių dar paplitusi ir reko-menduoja Kroatijai dėti papildomas pastangas ir stiprinti už šios problemos sprendimą atsakingų institucijų administracinius ge-bėjimus bei plėtoti politinės atsakomybės visais lygmenimis kultūrą;

- labai palankiai vertina žiniasklaidos laisvei ir pliuralizmui suteiktas teises garantijas ir džiaugiasi, kad jų laikomasi; vis dėl-to pažymi, kad korupciją ir organizuotus nusikaltimus tiriantiems žurnalistams dar iškyla grėsmė ir daromas politinis spaudimas;

- reiškia susirūpinimą dėl nepakankamo antidiskriminacinių teisės aktų taikymo. Neseniai sumažintas tam skirtas biudžetas ne-gali būti laikomas dingstimi tik dalinai taikyti teisės aktus. Komi-tetas pastebi, kad mažumų diskriminacija yra ypatinga problema, kadangi pratiškai apsauga nuo diskriminacijos taikoma ir bau-džiamosios bylos dėl diskriminacijos keliamos ne pagal ES modelius;

Vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimų stiprinimas

- džiaugiasi, kad 2009 m. gegužės mėn. surengti pirmieji tie-sioginiai merų ir prefektų rinkimai vyko sklandžiai, rinkėjai buvo aktyvesni ir išrinkta daugiau moterų politikų;

- palankiai vertina priimtą „Nacionalinę 2009–2013 m. stra-tegiją vietos ir regionų valdžios institucijų vadovams ir darbuoto-jams“ ir pripažįsta jos reikšmę stengiantis gerinti vietos administracijos gebėjimus teikti decentralizuotas paslaugas pilie-čiams; vis dėlto pabrėžia, kad yra dar daug administracinių pro-cedūrų nesklandumų ir pripažįsta, kad modernaus ir profesionalaus viešojo administravimo teisinis pagrindas dar yra nepakankamas;

16. pabrėžia, kad decentralizacijos strategija nebuvo priimta dėl nepakankamų išpareigojimų politiniu lygmeniu, ir apgailestauja, kad bendrai nekoordinuojamas politinis ir techninis bei centrinės administracijos bei vietos ir regionų valdžios institucijų darbas; ragina nacionalines valdžios institucijas įdiegti procedūras, kurios padės joms būti tinkamai atstovaujamos teisėkūros procese, ir rekomenduoja priimti priemones vietos ir regionų valdžios institucijų ekonominei padėčiai gerinti;

17. ragina imtis konkretesnių veiksmų siekiant užtikrinti Kroatijos valdžios institucijų darbuotojų mokymosi galimybes ir gerinti profesinius gebėjimus bei žinias nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu. Siūlo šiuo požiūriu plėsti bendradarbiavimą su ES valstybėmis narėmis siekiant greičiau perimti patyrimą ir įgyvendinti stojimo į ES sutarties sąlygas;

18. pripažįsta, kad pasiekta įmonių registravimo specialiuose registruose supaprastinimo pažangos, bet pabrėžia, kad vietos ir nacionaliniu mastu verslo sąlygas neigiamai veikia daugybė parafiskalinių mokesčių, korupcija ir viešojo administravimo trūkumai;

19. laikosi nuomonės, kad vietos ir regionų valdžios institucijos ir jų asociacijos turi dalyvauti Bendrijos teisyno įgyvendinimo procese; be kita ko pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi būti tinkamai pasirengusios prisiimti išpareigojimus, susijusius su būsimu stojimu į ES, ir pasinaudoti atsiversiančiomis galimybėmis;

BUVUSIOJI JUGOSLAVIJOS RESPUBLIKA MAKEDONIJA

Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos pasiekta pažanga stojimo procese

20. atkreipia dėmesį į Komisijos rekomendaciją ir 2009 m. ES Bendrijų reikalų tarybos išvadą ir ragina Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos vyriausybę užtikrinti gerus santykius su kaimyninėmis šalimis ir visų pirma dėti daugiau pastangų, kad derybų keliu, remiant JT, būtų rastas abipusiai priimtinas valstybės pavadinimo klausimo sprendimas;

21. primena, kad svarbu palaikyti geros kaimynystės santykius, ir ragina Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos vyriausybę dirbti su visais partneriais plečiant regioninį bendradarbiavimą;

22. palankiai vertina ES sprendimą nuo 2009 m. gruodžio 19 d. leisti Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos piliečiams keliauti be vizų Šengeno erdvėje;

23. prašo Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos valdžios institucijų toliau dėti pastangas ir įgyvendinti reformas, visų pirma viešojo administravimo ir teisingumo, moterų teisių ir etninių grupių santykių srityse atsižvelgiant į 2001 m. Ohrido pagrindų susitarimą, pagal kurį privaloma užtikrinti įvairioms etninėms grupėms priklausančių gyventojų teises ir juos labiau įtraukti į visuomenės gyvenimą bei administravimą;

24. džiaugiasi šalies padaryta pažanga stiprinant ir taikant kovos su korupcija priemones, nors šis reiškinys vis dar paplitęs ir išlieka rimta problema; ragina toliau dėti reikalingas pastangas, visų pirma įgyvendinant teisybę;

Vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimų stiprinimas

25. palankiai vertina tai, kad sudaryta nauja vietos autonomijos komisija;

26. džiaugiasi, kad pasienio bendradarbiavimas padeda skatinti kaimyninių šalių vietos ir regionų valdžios institucijų dialogą;

27. džiaugiasi, kad Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro ir Europos Tarybos stebėtojai padarė išvadą, kad 2009 m. prezidento ir savivaldybių rinkimai vyko laikantis daugumo ESBO kriterijų ir tarptautinių demokratiškiems rinkimams taikomų standartų; ragina vyriausybę toliau taikyti likusias ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas ir tikisi, kad Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija stengsis išaiškinti nustatytus pažeidimus;

28. ragina tęsti decentralizaciją ir stengtis aktyviau perduoti įgaliojimus savivaldybėms, kadangi tai yra svarbiausi Ohrido pagrindų susitarimo principai, tačiau pažymi, kad reikia sustiprinti savivaldybių išpareigojimus, visų pirma turint omenyje savivaldybių finansų struktūrą; taip pat pritaria Savivaldybių sąjungos (ZELS), kuri labai prisideda prie decentralizacijos proceso pažangos, dedamoms pastangoms;

29. džiaugiasi, kad 2009 m. birželio mėn. įsigaliojo įstatymas dėl savivaldybių bendradarbiavimo ir tikisi, kad jis bus veiksmingai taikomas, kaip ir kiti parengti analogiški teisės aktai;

30. pabrėžia, kad pagerėjo mokesčių surinkimas vietos lygiu ir davė rezultatų veiksmai, skirti stiprinti savivaldybių gebėjimus valdyti turto mokesčių, ekonominius išteklius, skolas ir finansų auditą;

31. pastebi, kad kai kurių savivaldybių, ypač tų, kuriose mažai gyventojų, dar labai riboti administraciniai gebėjimai, visų pirma susiję su ekonominių išteklių valdymu, mokesčiais, finansų auditu, ir apgailestauja dėl vis dar nepakankamo vietos valdžios institucijų skaidrumo ir atskaitingumo;

32. yra įsitikinęs, kad reikia didesnio centrinio ir vietos lygmenų bendradarbiavimo ir kad savivaldybių reikalų ministerija turėtų dėti didesnes pastangas skatinant decentralizacijos procesą;

33. reikalauja aktyviau spręsti dabartinę prekybos žmonėmis problemą ir toliau įgyvendinti kovos su prekyba žmonėmis ir nelegalia imigracija nacionalinį veiksmų planą (NVP) bei užtikrinti geresnį šio klausimo koordinavimą vietos lygmeniu;

34. džiaugiasi, kad savivaldybių darbuotojai yra nuosekliai rengiami įgyvendinti jų lygmeniui skirtus Bendrijos teisyne skyrius ir valdyti ES teikiamus išteklius; ragina toliau dėti pastangas šioje srityje;

35. pabrėžia, kad toli gražu negalima vertinti patenkinamai nacionalinio ar vietos lygmens administracinių gebėjimų rengti su aplinkos apsauga susijusius teisės aktus ir juos įgyvendinti, ir mano, kad būtina kuo greičiau šią padėtį taisyti, kadangi tai gali turėti neigiamų pasekmių kaimyninių valstybių aplinkai;

TURKIJA

Turkijos pasiekta pažanga stojimo procese

36. su džiaugsmu konstatuoja, kad šalyje vyksta plataus masto viešos diskusijos įvairiais ir dažnai opiais klausimais, pavyzdžiui, teismų vaidmuo, kurdų kilmės piliečių teisės, alevitų bendruomenės teisės, armijos vaidmuo ar Turkijos santykiai su kaimynais, ir labai palankiai vertina konstruktyvų Turkijos vyriausybės požiūrį į šį dialogą ir vadovavimą jam;

37. pastebi, kad 2009 m. šalis beveik nepadarė pažangos ir realiai neįgyvendino reformų, todėl ragina vyriausybę imtis politinių iniciatyvų ir siekti konkrečių pokyčių teisėkūros ir teisės aktų įgyvendinimo srityse;

38. reiškia nusivylimą dėl to, kad šalis, nors ir priėmė Kopenhagos kriterijus atitinkančius teisės aktus, padarė tik mažą pažangą šių teisės aktų įgyvendinimo srityje, visų pirma kalbant apie moterų teises, nediskriminavimą, religijos laisvę, žodžio laisvę, nepakantumą kankinimui ir kovą su korupcija;

39. reiškia susirūpinimą dėl susidariusios padėties žodžio ir spaudos laisvių srityje, visų pirma po precedento neturintio atvejo, kai visuomenės informavimo priemonių grupei buvo skirta bauda;

40. reiškia nusivylimą nedidele pažanga, padaryta religijos laisvės srityje ir ragina šalies vyriausybę priimti tokią teisinę bazę, kuri atitiktų Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir Europos žmogaus teisių teismo praktiką bei visoms nemusulmoniškoms religinėms bendruomenėms ir alevitų bendruomenei suteiktų galimybę dirbti nepatiriant nepagrįstų suvaržymų;

41. apgailestauja, kad tenka konstatuoti, jog Turkijos vyriausybė ir toliau imasi nepakankamai veiksmų mažumų teisėms, kurias garantuoja tarptautinė teisė, užtikrinti; todėl ragina formuoti politiką pagal tarptautinius šios srities modelius ir kviečia politines partijas palaikyti šalies pastangas; be to, ragina Turkiją priimti Europos Tarybos parlamentinės asamblėjos rekomendacijas dėl Gekčeados (*Gökçeada*) ir Tenedos (*Bozcaada*) salų mažumą sudarančios graikų bendruomenės atitinkančias priemones siekiant išsaugoti šių dviejų salų daugiakultūrį pobūdį, kaip Graikijos ir Turkijos bendradarbiavimo pavyzdį;

42. apgailestauja dėl nuolatinių ES ir Turkijos asociacijos sutarties papildomame protokole numatytų išipareigojimų nevykdymo ir ragina Turkiją pradėti įgyvendinti visą dokumentą, neišskiriant jo dalių;

43. ragina visus suinteresuotuosius subjektus aktyviai palaikyti vykstančias derybas Kipro klausimu ir konkrečiais veiksmais padėti rasti bendrą sprendimą, t. y. įsteigti dviejų zonų ir dviejų bendruomenių federaciją, kad Kipras, atsižvelgiant į JT Saugumo tarybos sprendimus šiuo klausimu ir į ES sukūrimo principus, turėtų vieno juridinio asmens statusą ir vieną pilietybę. Taip pat ragina sudaryti palankesnes sąlygas ir tinkamą aplinką deryboms išvedant turkų karines pajėgas iš ES valstybės narės Kipro, sprendžiant naujakurių klausimą ir grąžinant užimtą Famağustos zoną jos teisėtiems gyventojams;

44. pabrėžia, kad Turkija yra svarbi nelegalios imigracijos tranzito šalis; atkreipia dėmesį į perspektyvą atnaujinti derybas, vedamas siekiant su ES sudaryti susitarimą dėl readmisijos, ir pataria iki tol, kol bus pasirašytas susitarimas, visapusiškai taikyti dvišalius susitarimus dėl readmisijos, jau sudarytus su valstybėmis narėmis; ragina Turkijos vyriausybę stiprinti bendradarbiavimą su Europos Sąjunga – įskaitant ir ES išorės sienų kontrolę užtikrinančią Frontex agentūrą – imigracijos valdymo srityje;

45. kalbant apie kitus regioninius klausimus, RK palankiai vertina Turkijos santykių su kaimyninėmis šalimis pagerėjimą, visų pirma bendrą susitarimą su Armėnija, ir pabrėžia, kad svarbu kuo skubiau ratifikuoti protokolus dėl diplomatinės santykių užmezgimo ir tolesnio abipusių santykių su Armėnija vystymo;

Vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimų stiprinimas

46. džiaugiasi, kad 2009 m. kovo mėn. įvykę savivaldybių rinkimai iš esmės buvo laisvi ir teisingi;

47. reiškia nepasitenkinimą dėl lėtos pažangos perduodant užduočių vykdymą vietos valdžios institucijoms, visų pirma dėl funkcionalių miestų tarybų steigimo, o tai yra pagrindinė sąlyga norint stiprinti gyventojų dalyvavimą sprendimų priėmimo vietos lygiu procese;

48. reikalauja didesnio skaidrumo ir atskaitomybės, visų pirma savivaldybių finansų vidaus ir išorės kontrolės srityse, ir pabrėžia, kad labai svarbu stiprinti decentralizaciją ir savivaldybių gebėjimus vykdyti jiems suteiktus įgaliojimus;

49. pritaria, kad visiškas užimtumas yra prioritetas derybų klausimas, pritaria ir nacionalinei Bendrijos teisyno perėmimo programai, bet pastebi, kad galima kalbėti tik apie nedidelę pažangą veiksmingai įgyvendinant konstitucinę politiką ir reformas;

50. atkreipia dėmesį į specialią Europos Audito Rūmų ataskaitą Nr. 16/2009 dėl pasirengimo narystei pagalbos, kurią Europos Komisija skyrė Turkijai, valdymo, ir ragina Turkiją remiantis stojimo kriterijais įgyvendinti rekomendacijas, užsibrėžti tikslus ir įgyvendinti programas;

51. pritaria vystymosi agentūrų įsteigimui ir džiaugiasi, kad suinteresuoti vietos ir regionų veiklos vykdytojai dalyvauja rengiant jų visų biudžetus; vis dėlto pažymi, kad atrankos kriterijai yra neaiškūs ir trūksta procedūros skaidrumo;

52. pažymi, kad regioninės politikos dermė su *acquis* ir struktūrinių priemonių koordinavimas menkai tepažengė į priekį;

53. reiškia viltį ir įsitikinimą, kad bus išanalizuoti konkretūs trūkumai ir kritiškos pastabos Turkijos valdžios ir kitų institucijų atžvilgiu ir bus imtasi atitinkamų teisinių bei administracinių priemonių jiems pašalinti.

2010 m. balandžio 14 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmasis pirmininko pavaduotojas
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO*
